

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 45

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 13. november 1943.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið

17. árg.

Luft og humbukk.

»Fullveldi! Vit skulu sjálvir! — burtur við øllum samarbeiði við Danir!«

Soleiðis ljóðaði tað víða hvar frá teim gævu fólkaflokkssprákarum undan valinum. Soleiðis hevur tað ljóðað aftaná valið.

Men so vóru tað aðrir, ið skuldu fiska peningamenninar í sambandsbygdum — teir vóru so mjúkir.

»Lurtið ikki eftir teim, javnaðarmonnum, sjálvstýrismonnum og sambandsmonnum,« róptu teir við næstan grátandi rødd.

»Seperatismu« ræddu sambandsmenn við og villeiddu fólk. Nú rópa 17-mánnaðið ósannindini út, at vit fólkaflokksmenn vilja loysa, hava fullveldi,« rópti ein fólkaflokksmaður á einum politiskum fundi. »Vit vilja ikki kvetta! Vit vilja bara forhandla við Danir. Vit vilja verja tykkum móti hesum okur skattinum! Móti monopoli. Vit vilja geva tykkum loyvi at selja og keypa sum tykkum lystir o. s. fr.«

So ymist leikaði í hordni.

Meiningina ívast eingin í. Hon hevði einki at gera við fullveldi ella samband. Hon var — í hvussu er hjá forsprákarunum — bara tann eina at fáa so nógvur stemmur frá teim ymsu flokkunum sum møguligt fyri at fáa ræði, fyri at fáa makt til at verja og halda uppi framhjárættindini hjá teim stóru og múgvandi.

Tað er sannleiki!

Er tað nakar, ið ívast í at fullveldis tosið bara vóru lótir og hjáputur fyri at vinna nakad annað, hann takið fram stýrisskipanaruppskot fólkaflokksins.

Fyrsta grein ljóðar soleiðis:

»Allar lógir, rættarforskriftir og fyriskipanir, sum vóru í gildi tann 9. mai 1940 — og sum eru í gildi — skulu framvegis verða í gildi, har líkindi eru til tess, til lóglig samtykt avger annað.

Kunngerlingar, sbr. stjórnar-

skipan nr. 1 av 9. mai 1940 skulu verða í gildi, til onnur lóglig samtykt verður kunngjerd.«

Her siga altsó fólkaflokksmenn at t. d. allar tær lógir, ið áleggja státinum at rinda yvir 2 milliónur kr. til Føroya, skulu framvegis verða í gildi.

Fólkaflokksmenn vilja við lóg skráseta, at hitt føroyska húsarhaldið fyri ein stóran part skal vera goldið av státinum.

Hvør einasti skilamaður vil siga:

»Íðan, so vilja fólkaflokksmenn at amtmaðurin, statsins umboðsmaður, framvegis skal sita, ti henda pening kunnu Føroyar ikki fáa uttan at státsins umboðsmaður ávisur hann til útgjaldingar, statsins vegna.«

Men hetta sigur fólkaflokkurin í sama andadrátti skal ikki ske.

»Men hvat sigur hann tá skal ske?«

Vit svara við at taka uppáftur fólkaflokksins svar í næstu grein í sjálvari stjórnarskipanini:

»Løgtingið letur eini landsstjórn upp í hendi bráðfengis alt stjórnaræði.....«

Landsnevndin skal altsó sambært fólkaflokksins egnu orð fáa í hendi at umsita tær meiri enn tvær milliónurnar frá státinum.

Hetta skal landsnevndin kunna gera uttan statsins heimild til tess, uttan annað enn ta einfaldu gerð at lata, sum teir gævu harrar siga, »Føroya lögting samtykkja og lögtingsformannin kunnger«, at so skal vera.

Ótrúligt! vil onkur siga. Tað er vist eingin peningastovn í verðini, heldur ikki, »p/f Sjóvinnubankin« ið vil gjalda eina ávísing trá harra fólkatingsmanni Thorstein Petersen uppá yvir 2 milliónur uppá tann danska statin, so leingi harra Petersen ikki kann framleggja sína fullmakt at ávísar uppá danska statskassan.

Já, av sonnum ótrúligt.

Men so rúkandi ørur er fólkaflokkspólitikkurin.

Bluff og humbukk, ið ongatið hevur miðað móti øðrum enn at skapa ról og iðudrátt millum fólkid fyri at halda fólkakravinum burturi frá eini sunnari og greiðari loysing av teim nationalu spurningunum, halda fólkunum burturi frá smámannafrávinum um eina samfelagsskipan, ið gevur arbeidara fjældini fullan og óskerðan rætt í samfelaginum.

Harra Jóanes bóndi Patursson.

Mær ger tað ilt, at tygum ikki orka at viðganga sannleikan í minni aftursvarsgrein til tygara heldur ljótu undanfærslugrein viðvíkjandi tingsins drákutu viðgerð undir fólkaflokksins leiðslu.

Tygum sleppa ikki undan, at tygum og tygara flokksmenn høvdu haft okkara javnaðarmanna stjórnaruppskot rúma tíð til umhugsunar, áðrenn seinasta stjórnarnevndarfund. Og hóast tygum so stutt høvdu haft rúma tíð at greiða tykkara stóðu skriftliga, so varð sjálvst tað upprunaliga málið, ið varð lagt fram á tingborð í fyrstu degnum av tingsetuni tað EINASTA SKRIFTLIGA, ið sambandsmenn og javnaðarmenn vita frá tygum og tygara monnum undir nevndarviðgerðini av stjórnarskipanarmálinum.

At tygum í seinasta nevndarfund síga fram nakrar broytingar, ið fólkaflokkurin skuldi ynskja til okkara uppskot og referera (lesa upp) alt ella nakad av sjálvum uppskotinum hjá tykkum uttan at taka upp eitt einasta orð av teim til uppskotið hoyrandi viðmerkingum og áliti — tað er eingin skriftlig framløga í nevndini til umhugsunar og stóðutakan hjá hinum flokkunum.

Tykkara skriftliga uppskot og álit hevði eg fyrst høvi til at siggja, tá ið nevndarviðgerðin varð endað,

og málið varð lagt fram aftur til umræðu á tingi.

Tað fer ikki at bera til hjá tygum at leggja orð tygara soleiðis, at tygum fáa fólk at trúgva, at stjórnarskipanarmálið hevur biðað eftir mær, ti javnaðarflokkurin var tann fyrsti flokkurin, ið var liðugur við viðgerðina og skriftliga gav stóðu sína til hinar flokkarnar. Sambandsflokkurin var so tann næsti, sum gav sína skriftligu endiligu stóðu — og fólkaflokksins skriftliga stóða kom ongatið fram í nevndini, men kom fyrst undan kavi tann sama dagin, sum málið varð framlagt til aðru viðgerð.

Tað er láturligt, tá ið tygum tala um 3 vikur í Suðuroy.

Vegna samtykt av »Smirla«-uppskoti frá tygara monnum kom eg at liggja farfastur eina viku. Men gloymið endiliga ikki, at tygum høvdu fingið okkara fullgiggjaða uppskot, áðrenn eg noyddist suður, so ferðin hevði yvirhøvdur onga tærðandi ávirkan viðvíkjandi viðgerðini av málinum.

Nú tá vit báðir eru farnir at tala um seinferi, vil eg boða tygum frá, at eg í næsta bladi ætli at koma fram við prógvi fyri, hvussu ræðuliga rangt tað var, ið tygum einar tveir dagar undan valinum í »Tímanum« komu fram við viðvíkjandi tygara sviki av tí føroyska flagginum og keypi av Tinganesi.

P. M. DAM.

Stjórnarskipan.

Langur og drúgvur var orðadrátturin um stjórnarskipanina, ið var til triðju viðgerð í gjár, men sum tá ið bladið fór til prentingar, ikki var hefti liðugt frá tinginum; men eftir øllum at døma kemur alt aftur í tað gamla lagið.

Javnaðarmannuppskotið gekk sum kunnugt út uppá tað, at lóg-gávvaldið fyri Føroyar skal verða hjá lögtinginum og kongi. Tað má tykjast lægið, at fólkaflokks-